

איך להיות הורה

מאת
ענת סרגוסטי
יועצת
זיווית אברמסון

אבא: עוד מעט מגיעה חופשת הפסח ואנחנו יוצאים לחופשה בטבריה. ניסע לארבעה ימים.
אמא: אבל אני רוצה לנסוע לאילת.
אמא: מה פתאום אילת, אנחנו נוסעים לטבריה!
אור: אבל אני רוצה לנסוע ללונהפארק, הבטחתם לי?

אק"ס שיחה מישפחתית

חבר שלו נוסע עם מישפחתו לחופשת פסח בארץ, ושגם הוא היה רוצה לנסוע לשם. היא מק שיבה רק באוון אחת, כי השנייה כרויה לקול שיגון הבצל במחבת ומחשבותיה נתונות לצרות שלה בעבודה. היא מנהגת בראשה, אבל אחרי כך לא כל כך זוכרת מה הוא רצה לומר, ומה שאל, אם שאל.

כך מתנהלים להם הדברים בדרך-כלל כלאחר יד ובחוסר-סבלנות. גם ההורים וגם הילדים מסתובבים לכן בהרגשה שזה לא זה.

ההצעה שהועלתה בכיתהספר להורים היתה לקיים באופן קבוע שיחה מישפחתית, שבה יושבת

אבא: אנחנו נוסעים לטבריה, כבר החלטנו.
אור: אבל אבא...
אמא: טוב, אם אתם לא רוצים, אז נישאר בבית ולא ניסע לשום מקום.
שלומונית: אף, למה תמיד צריכים לעשות מה שאתם אומרים?
אמא: אני לא מבינה מה התלונות. זה טיול לכל המישפחה ואתם תראו שאתם נורא תיהנו ויהיה לכם נורא כיף, אז למה אתם מקטרים עכ"שיו?
אור: כפי הבטחתם לקחת אותי ללונהפארק, ואני רוצה ללכת ללונהפארק ולא לשום טבריה.
שלומונית: כפי תמיד אתם מחליטים, ואולי אנחנו רוצים לנסוע למקום אחר?

אבא: תראו, אני כבר ביקשתי חופש מהעבר דה וכבר הזמנו מקומות בטבריה. אנחנו נצא למחרת לילה-סדר ונחזור אחרי ארבעה ימים. אין לי ספק שאתם תיהנו, ואם יהיה תם, נוכל ללכת גם ללונהגל.

שיחה מיקרית במישפחה מיקרית מגלה שברוב המיקרים ההורים הם שקובעים מה יהיו התוכניות, במיקרה זה לאן תיסע המישפחה לחופשה, מתי ולכמה ימים. הילדים אמורים לקבל זאת כמו פקד דה למעלה, ללא ויכוחים וללא הסתייגויות, כי שנאמר להם באופן מפורש שאם יתלוננו יותר מדי תבוטל הנסיעה וכל המישפחה תישאר בבית. ההורים אינם מתייעצים עם הילדים, אינם מוכנים לשמוע את דעתם ואינם מוכנים לשתף אותם בהחלטה המישפחתית.

השיחה יצרה רוגו וכעס אצל ההורים כלפי הילדים, הילדים יצאו מן השיחה מתוסכלים, הבינו במנה שדעתם אינה נחשבת ואינה נלקחת בחשבון, ושהם צריכים תמיד לקבל את תכתיב ההורים ואת החלטותיהם. זה עלול ליצור אצלם התנגדות פנימית להחלטה, גם אם היא מכוונת לביטוי מישפחתי משותף. כך זה נעשה גם ברבי רים פחות חריגים מאשר חופשה משותפת. הורי רים הם, בדרך-כלל, אלה שהוגים את הרעיון, יודים מים, מחליטים, מתכננים ומנחיתים את ההודעה

כל המישפחה ביחד ורנה, באופן דמוקרטי, בנושאים המטרדים את כל בני-המשפחה, או מישוה מהם, או בנושאים כלליים שונים. זו הורמנות לשבת, ללבן בעיות, לדבר אחד עם השני, לשמוע האחד את השני בלי גורמים חיצוניים מפריעים.

המטרה היא ליצור אווירה מישפחתית כזאת שכולם ירגישו בה טוב. המטרה היא לאפשר לכל אחד מבני-המשפחה לדבר ולהתבטא. זו הורמנות ליצור קשר בין כל בני-המשפחה, ללא גורם חיצוני.

כשיחה מישפחתית יש לכל אחד מבני-המשפחה פחה זכות להביע את דעתו בלי שייעבירו עליו ביקורת. ובלי שישפטו אותו. הילד יכול להביע דעתו על הוריו או על אחיו, בלי שזה ייצור מריבה או התנגדות, אלא פשוט יזכה להקשבה.

המישפחה מחליטה על מועד השיחה המישפחתית, שיתאים לכל בני-המשפחה, שאף אחד לא יצטרך לוותר על עיסוקים החשובים לו — עבודה, חוגים, תוכנית-טלוויזיה, שיעורי-בית — ושיהיה נוח לכולם. המישפחה מחליטה כמה זמן תארך השיחה המישפחתית.

רבים שואלים מדוע צריך לקבוע זמן לשיחה המישפחתית, למה לא לעשות זאת באופן ספונטני, כשזה מסתדר, כשזה בא לכולם, להחליט על המקום ולבצע.

אלא שאנחנו חיים במציאות שבה הכל רצים כל הזמן. הילדים מתרוצצים בין בית-הספר, שי-עוריהם, חוגים ופעילויות חברתיות. ההורים עסוקים במרוץ אחר הקריירה, התחייבויות מישפחתיות, חברתיות ותרבותיות, וכך נוצר מעט מאוד זמן שבו הכל פנויים. לכן רצוי מאוד לקבוע

נים ולא יאחרו, כי הורה אינו יכול לדרוש מילד לדייק, אם אינו עושה זאת בעצמו.

תפקיד יו"ר הכנסת

את הפגישה הראשונה יוזמים ההורים בתי-אום עם הילדים. הם יכולים גם לתלות מודיעה (אם הילדים מסוגלים כבר לקרוא) כדי שהכל יזכרו, או להוכיח לילדים כדי שלא ישכחו.

רצוי שהפגישה הראשונה תהיה עם כיבוד קל ואווירה טובה, שתיתן נופך חגיגי לעניין. אחד ההורים יפתח ויאמר שהם החליטו שכדאי שה מישפחה תשב פעם בשבוע ביחד ותדבר על בעי יות של כולם. בתחילה לא כדאי שההורים יזמו שיחה על בעיות, או יעלו תלונות וביקורת על הילדים כמו למה אתם לא מורידים את הובל' אלא עדיף שהנושאים הראשונים יבואו מהילדים עצמם. ואם הילדים אינם מעלים שום נושא, כדאי שההורים יעלו נושאים נעימים, כמו: השאלה כי צד תבלה המישפחה את השבת הקרובה. המטרה היא גם שהמישפחה תתאמן לשבת ביחד, לשמוע האחד את השני, לערוך הסכמים ולקבל החלטות ומחויבויות.

ההורים יסבירו בפגישה הראשונה את המטרות ואת הכוונה להפוך את הפגישות לעניין של קבע. אפשר לרונ בפגישה הראשונה על המועד השבועי המתאים לכל בני-המשפחה לערוך שיחה כזאת. השיחה הראשונה קובעת במידה-רבה את הצלחת הרעיון. השיחה הראשונה יכולה להיות

זוהר הרצוג, סגור

מהותית לגבי רצונם של הילדים להשתתף בפגישות הבאות.

אם בשיחה הראשונה יש כעס וביקורת של ההורים כלפי הילדים, לא יהיה לילדים חשק לבוא שוב. כדאי, לכן, לעשות מאמץ רב כדי שלילדים יהיה כדאי לבוא. אפשר בתחילה ליוזם פעולות שימשכו את הילדים, עד שהם יבינו את חשיבות וכדאיות הפגישות גם להם עצמם.

אחרי שנקבע המועד לפגישה הראשונה, מגיעים ההורים בריוק בזמן ומתיישרים — אם זה בסלון, או ליד שולחן-האוכל הגדול — ומתחילים לנהל את השיחה. לא כדאי שהם יקראו לילדים, או יזכירו להם. הילדים ירגישו, קרוב לוודאי, בעצמם בשינוי האווירה בבית. הם ירגישו שההורים פתאום יושבים בסלון ואינם צופים בטלוויזיה, ית, אינם קוראים עיתון, אינם עסוקים בשום דבר אחר. הם יסתקרו ויבואו לראות ולשמוע.

ההורים מנהלים שיחה ביניהם גם אם הילדים לא הגיעו, וימשיכו כך כל שבוע, עד שהילדים יגיעו.

במיקרה של הורה יחיד, כדאי שיתיישב בשעה היעודה במקום הקבוע וימתין כ-10 דקות. אם הילדים בבית, הוא יכול לומר מישפט אחד קצר, כמו: "אני באתי לשיחה המישפחתית." אם הילדים אינם, הוא יכול לספר להם אחרי-כך: "אני באתי לשיחה המישפחתית."

שיחה מישפחתית יכולה להתקיים עם כל מיספר של משתתפים העולה על אחד. כדאי לקיים אותה גם למי שיש להם ילדים (יחידה) וגם למישפחה חרהורית, שבה יש הורה אחר עם ילד אחד או יותר.

כדאי בשיחה הראשונה לקבוע את הכללים לשיחה האלה. כדאי להסביר שהשיחה היא דמוקרטית, שלכל אחד מבני-המשפחה יש זכות-דיבור. בכל שבוע יהיה יושב-ראש אחר לשיבה, כדאי בפגישות הראשונות שיממשו ההורים יושב-ראש, כדי להרגיש את אופן ניהול-השיבה, ואחרי-כך הילדים, לפי תור. יושב-הראש נותן את זכות-הדיבור, והוא אחראי שהמדבר יוכל לסיים

רק דיבורים

עם כל ההתפתחות של הציוויליזציה, הטכניקה והאלקטרוניקה, טרם הומצאה שיטה טובה יותר לפיתרון בעיות מאשר לדבר.

הניסיון האנושי מצביע על כך שהצדדים השונים, המעורבים בסיכסוך, אינם יכולים לפתור אותם כאשר כל אחד מהם עושה זאת בינו לבין עצמו, או בינו לבין תומכיו וידידיו.

פיתרון מציאותי צריך שיחה מקובל על כל הצדדים ומוסכם עלידיהם ומתאים למטרות שלהם. רק כך יהיה לו סיכוי להתקיים בשטח.

לפיתרון כזה אפשר להגיע רק בדרך של הידבחות ישירה, כאשר כל צד מציג את עמדותיו ומקשיב בכבוד, ללא שיפוט, לעמדותיו של הצד השני.

רק כך אפשר לפתור את בעיות רחיצת-הכלים של ארוחת-הצהריים, ורק כך אפשר לפתור את הבעיית של הקונפליקט בין שני עמים.

מישפחה אינה יכולה להגיע לפיתרון בעיות הכלים, כאשר ההורים קובעים באופן חד-צדדי מי מהילדים ירחץ אותם, ומתי, הדבר משוט אינו מתבצע. הילדים אינם רואים את עצמם שותפים ואחראים להחלטה הזאת, ולכן הם אינם מבצעים אותה. לאיש מבני-המשפחה אין במה לאכול את ארוחת-הערב.

אם צד אחד קובע בעצמו את סדרי השילטון בשטחים השניים-במחלוקת, אין הצד השני רואה עצמו שותף לקביעה זו, הוא אינו מקבל את הסדרים הללו ואף אחד מן הצדדים אינו יכול לחיות בשקט.

רק שיחה מישפחתית (הלא כולנו בניו של שם), שבה יהיו כולם שותפים שווים, יכולה להוביל לפיתרון של ממש, שיחיה מקובל על כל הצדדים ולכן יהיו מעוניינים לשמור עליו.